

POSTANOWIENIE

Dnia 18 lutego 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Joanna Lemańska (przewodniczący)

SSN Paweł Księżak

SSN Maria Szczepaniec (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi J.J., M.J. i M.J.1

przy udziale Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Apelacyjnego w Gdańsku

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Gdańsku, w sprawie o sygnaturze
akt V ACa 3032/25

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 18 lutego 2026 r.

oddala skargę.

Paweł Księżak Joanna Lemańska Maria Szczepaniec

UZASADNIENIE

Pismem z 20 listopada 2025 r. (data stempla pocztowego) J.J., M.J. i M.J.1 (dalej jako: „skarżący”) reprezentowani przez adw. J.M., wniesli o: (1) stwierdzenie przewlekłości postępowania prowadzonego przed Sądem Apelacyjnym w Gdańsku w sprawie o sygn. akt V ACa 3032/25; (2) zlecenie sądowi rozpoznającemu sprawę bezzwłoczne podjęcie czynności zmierzających do nadania sprawie dalszego biegu, w szczególności zmiany terminu rozprawy na termin niezwłoczny; (3) przyznanie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Gdańsku na rzecz każdego skarżącego sum pieniężnych w wysokości po 4 000 zł; (4) zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Gdańsku na rzecz

skarżących zwrotu kosztów niniejszego postępowania według norm prawem przepisanych.

W uzasadnieniu wskazano, że od chwili wszczęcia postępowania w sądzie okręgowym postępowanie toczy się już niemal 7 lat. Termin rozprawy apelacyjnej został wyznaczony na wrzesień 2028 r. Wyjaśniono, że jeżeli rozprawa apelacyjna odbędzie się w zaplanowanym terminie i na wyznaczonym terminie zostanie wydane orzeczenie, postępowanie w sprawie będzie toczyło się ponad 10 lat. Zdaniem skarżących powyższe świadczy o naruszeniu ich prawa do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie. Podniesiono, że jeżeli skarżący mają oczekiwać na rozstrzygnięcie sprawy do września 2028 roku, to sprawa w apelacji będzie rozpoznawana ponad 4 lata, co jest niedopuszczalne ze względu na ekonomikę procesową.

Pismem z dnia 5 lutego 2026 r. Prezes Sądu Apelacyjnego w Gdańsku zgłosił swój udział w sprawie i wniósł o oddalenie skargi jako bezzasadnej. Wyjaśnił, że Sąd Apelacyjny w Gdańsku podejmował uzasadnione sytuacją czynności procesowe oraz wyznaczył termin rozprawy na 7 września 2028 r. Wskazał, że odległość wyznaczonego terminu rozprawy wynika jedynie z liczby toczących się spraw, przy czym sprawa skarżących nie należy do kategorii spraw pilnych w rozumieniu § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 18 czerwca 2019 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz.U. z 2024 r., poz. 867), co umożliwiłoby rozpoznanie sprawy poza kolejnością wpływu do sądu. Zaznaczył, że od wydania ostatnich zarządzeń w przedmiotowej sprawie nie upłynęło ponad 12 miesięcy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga podlegała oddaleniu.

Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t. j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1725; dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”),

strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Artykuł 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania doprecyzowuje, że przy badaniu tego, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie.

Ustawa o skardze na przewlekłość postępowania nie określa wyraźnie, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można mówić z reguły w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; 19 października 2017 r., III SPP 42/17; 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18, 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18, 3 grudnia 2019 r., I NSP 160/19; 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Sąd Najwyższy zwracał jednak uwagę, że nieuprawniona jest teza, iż przekroczenie okresu 12 miesięcy trwania postępowania oznacza automatycznie wystąpienie stanu przewlekłości, bez względu na okoliczności danej sprawy, a oceniając, czy w danej sprawie mamy do czynienia z przewlekłością postępowania należy brać pod uwagę kryteria określone w art. 2 tej ustawy, zgodnie z którymi dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 lipca 2019 r.,

I NSP 48/19; 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Powyższe oznacza, że przewlekłości postępowania nie ocenia się w sposób mechaniczny, lecz w każdej sprawie indywidualnie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Podobnie przesłanki stwierdzenia przewlekłości postępowania określa ETPC, który ocenia, czy przewlekłość postępowania jest nieuzasadniona, w świetle szczególnych warunków sprawy i przy uwzględnieniu takich kryteriów, jak skomplikowanie (stopień złożoności) sprawy, zachowanie stron i organów prowadzących sprawę oraz znaczenie materii objętej skargą (wyroki ETPC z: 21 września 2000 r., skarga nr 33082/96, w sprawie Wojnowicz przeciwko Polsce; 4 kwietnia 2000 r., skarga nr 38670/97, w sprawie Dewicka przeciwko Polsce; 26 października 2000 r., skarga nr 25693/94, w sprawie Sobczyk przeciwko Polsce; 26 lipca 2001 r., skarga nr 29691/96, w sprawie Jedamski przeciwko Polsce; 14 stycznia 2003 r., skarga nr 39505/98, w sprawie W.M. przeciwko Polsce; zob. też M.A. Nowicki, Europejski Trybunał Praw Człowieka – orzecznictwo, Tom I – Prawo do rzetelnego procesu sądowego, Kraków 2001, s. 46 i n. oraz powołane tam orzecznictwo tego Trybunału, a także postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Przyjmując powyższy pogląd za własny, Sąd Najwyższy w składzie orzekającym w niniejszej sprawie stwierdza, że całościowa ocena analizowanego postępowania nie pozwala na przyjęcie, że jest ono prowadzone przewlekłe.

Akta sprawy zostały przekazane do Sądu Apelacyjnego w Gdańsku w dniu 21 marca 2024 r. wraz z apelacją. Następnego dnia wylosowany został skład orzekający. Zarządzeniem z dnia 12 sierpnia 2024 r. referendarz sądowy dokonał kontroli formalnej apelacji. Dnia 26 listopada 2024 r. do sądu apelacyjnego wpłynęła odpowiedź na apelację, złożona przez pełnomocnika skarżących. Dnia 14 marca 2025 r. wpłynął wniosek skarżących o udzielenie zabezpieczenia roszczenia o ustalenie poprzez wstrzymanie na czas trwania postępowania obowiązku dokonywania spłat rat kredytu przez skarżących. Postanowieniem z dnia

18 marca 2025 r. uwzględniono w całości wniosek skarżących o udzielenie zabezpieczenia roszczenia. Zarządzeniem z 15 września 2025 r. dokonano podziału spraw z referatu sędziego w związku z przejściem sędziego referenta w stan spoczynku i wylosowano nowego sędziego referenta. Zarządzeniem z 15 października 2025 r. wydano zarządzenie o wyznaczeniu terminu rozprawy apelacyjnej na 7 września 2028 r.

Pomiędzy wpłynięciem akt wraz z apelacją do Sądu Apelacyjnego w Gdańsku (tj. 21 marca 2024 r.) i wniesieniem skargi na przewlekłość postępowania (28 listopada 2025 r.) upłynęło 20 miesięcy. W tym czasie sąd apelacyjny dokonał kontroli formalnej apelacji, doręczył apelację stronie przeciwnej, wydał postanowienie o zabezpieczeniu roszczenia i wyznaczył termin rozprawy apelacyjnej. Czynności podejmowane były terminowo i zmierzały do merytorycznego rozpoznania sprawy.

Na marginesie wskazać należy, że wyznaczenie tak odległego terminu rozprawy apelacyjnej (na wrzesień 2028 r.) może w przyszłości budzić wątpliwości odnośnie do naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jednak jako dotyczące okresu po wydaniu orzeczenia w niniejszym postępowaniu, pozostaje poza zakresem rozpoznania Sądu Najwyższego w tej sprawie.

Jak wskazuje się w orzecznictwie Sądu Najwyższego celem skargi na przewlekłość postępowania jest przeciwdziałanie trwającej przewlekłości, zaś jej funkcją przede wszystkim wymuszenie nadania sprawie odpowiedniego, sprawnego biegu procesowego (tak postanowienie Sądu Najwyższego z 10 sierpnia 2007 r., III SPP 30/07). Służy temu zarówno samo stwierdzenie wystąpienia przewlekłości w postępowaniu (art. 12 ust. 2), jak i możliwość zalecenia podjęcia przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie (art. 12 ust. 3). W sytuacji, jaka wystąpiła w przedmiotowej sprawie wyżej wymienione cele i funkcje skargi nie mogły już być spełnione.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, orzekł jak w sentencji postanowienia.

Paweł Księżak Joanna Lemańska Maria Szczepaniec

M.L.

[a.ł]